

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์
ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*

A MODEL OF CREATIVE LEADERSHIP DEVELOPMENT BASED ON
YONISOMANASIKARA FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION
INSTITUTIONS UNDER LOCAL GOVERNMENT ORGARNIZATION

มนวิภา พวงลำเจียก

Monvipa Ponglamjeak

สมศักดิ์ บุญปู

Somsak Boonpoo

ระวิง เรืองสังข์

Rawing Ruangsanka

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

อิชยา สารสันติกุล

Issaya Sathornsantikul

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

The Center for Early Childhood Nonthaburi Province

E-mail: pngamsang55@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับสถานศึกษาปฐมวัย และ 3) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม

* Received 9 July 2019; Revised 14 August 2019; Accepted 20 August 2019

วิธี โดยมีระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 รูป/คน และระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 379 คน การวิเคราะห์สถิติใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ 5 ด้าน มีสภาพปัญหาตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านความยืดหยุ่น 2) ด้านจินตนาการ 3) ด้านความสามารถทางสติปัญญาหรือเชาว์ปัญญา 4) ด้านการแก้ปัญหาสร้างสรรค์ 5) ด้านวิสัยทัศน์

2. พัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) หลักการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ 2) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ 3) กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ 4) การนำรูปแบบไปใช้ 5) เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ 4) หลักโยนิโสมนสิการ 5) โครงการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ ตามหลักโยนิโสมนสิการ 10 วิธีคิด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์, หลักโยนิโสมนสิการ, สถานศึกษาปฐมวัย

Abstract

This study has the following objectives: 1) the study of the problems of leadership, creativity, based on reflective thinking for administrators, early childhood education, 2) development of leadership development, creativity,

based on reflective thinking for early childhood education and 3.) presents a model of leadership development, creativity as the main place for reflective thinking in early childhood education. Under the Local Government This research combines research methods. The regulations include a qualitative research study document. Depth interviews School administrators Number 5 / person and group chat. The experts 8 Man Picture and quantitative research. The samples administrators of early childhood education. Under the 379 local government statistical analysis using percentage, mean and standard deviation.

The research found that:

1 . Problems of leadership, creativity, based on reflective thinking for preschool education administrators find creative problem with the 5 elements of leadership in the field of flexible 1) flexibility 2) imagination 3) aspects Intellectual ability or intelligence 4) creative problem solving 5) vision

2. Model of leadership development, creativity, based on reflective thinking for preschool education. Under the Local Government consists of five parts: 1) the development of teaching of teachers 2) the purpose of improving the teaching of master teachers 3) the development of the teaching of the Master Teacher, 4) bringing the format to use. 5) the conditions of success

3. leadership model developed by creative place for reflective thinking in early childhood education. Under the Local Government consists of five parts: 1. Introduction 2. Objectives 3. The process of leadership development, creativity consists of 1) the composition of the leadership, creativity, 2) develop a creative process based on reflective thinking, 3) feature a party. be creative by Yonisomanasikara 4) main Yonisomanasikara 5) projects, leadership development ideas. inventive by the way, 10 Yonisomanasikara

Keywords: Creative Leadership, Yonisomanasikara, Early childhood education

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับประเทศไทยว่ายังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำหนดยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพคน โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนให้มีสุขภาพดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวิธีคิดอย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานให้เกิดความสมดุลในการยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปรับปรุงระบบการบริหาร และการจัดการให้ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การปฏิรูปการศึกษา มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านการผลิตกระบวนการจัดการและปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach : WSA) บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียน เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอน และการเรียนรู้รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (สุพล วังสินธุ์, 2545) คุณภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนจะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะนำศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (อรรณพ พงษ์วาท, 2540)

ในการศึกษาไทยจะเห็นว่าการจัดการศึกษานั้นยังมีปัญหา ในด้านขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน การขาดภาวะผู้นำที่ตระหนักถึงรากเหง้าและความสำคัญของปัญหาการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบองค์รวมและรู้จักจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาเพื่อก่อให้เกิดแกนนำในการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554) การบริหารจึงควรฝึกการคิดจึงเป็นหน้าที่สำคัญของการศึกษาคิดที่เป็นระบบ เป็นขั้นตอนตามเหตุและผล มีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนและเลือกทางแก้ปัญหา

อย่างเหมาะสมด้วยการนำวิธีพัฒนาปัญญาตามหลักพุทธธรรมที่เรียกว่า “การคิดแบบโยนิโสมนสิการ” ไปใช้เพราะการคิดดังกล่าวเป็นการคิดที่ไม่ปล่อยให้กระบวนการคิดแบบสนองตัณหาหรือการคิดที่ใช้ความรู้สึกเป็นตัวนำได้ดำเนินไปเรื่อย ๆ หากแต่เป็นการคิดที่มีการวิเคราะห์เหตุผลแยกแยะดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ตามความเป็นจริงก่อนเลือกทางแก้ปัญหา (สุนน อมรวิวัฒน์, 2530) การคิดแบบโยนิโสมนสิการซึ่งมีวิธีคิด 10 วิธีมีความเกี่ยวข้องและคล้ายกัน บางวิธีมีความลึกซึ้งมุ่งขจัดอวิชชาและกิเลสซึ่งยากเกินกว่าจะเข้าใจได้ ดังนั้นจึงนำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการประเภทสร้างเสริมคุณภาพจิต (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2542)

จักรกฤษณ์ โปตาพล ให้ความเห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในยุคปัจจุบันและอนาคตของทุก ๆ องค์กรจากความเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมซึ่งการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้นจึงต้องมีการแก้ไขปัญหาคือจะเข้ามากระทบหรือเป็นการมองหาโอกาสที่องค์กรจะได้รับเพื่อสร้างความเป็นผู้นำขององค์กรเอาไว้ ล้วนต้องอาศัยความสร้างสรรค์เพื่อผลักดันให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2556) สอดคล้องกับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ กล่าวว่าเมื่อสังคมปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตเห็นชัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อนและไร้ทิศทาง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนั้น จะเห็นได้ว่าผู้นำหรือผู้บริหารเป็นบุคคลหลัก (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าวิจัยการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารในสถานศึกษาปฐมวัย โดยนำแนวคิดรูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย การส่งเสริมความสร้างสรรค์จากองค์กร หัวหน้างานและผู้ร่วมงานการเปิดโอกาสให้มีการทำงานอย่างอิสระ การจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นและเพียงพอในการทำงาน ทั้งนี้ต้องมีการให้ความรู้ในกระบวนการคิดสร้างสรรค์โดยนำหลักโยนิโสมนสิการบูรณาการแทรกเพื่อการเสริมสร้างให้เกิดองค์ประกอบของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ๆ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้นำให้เป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และมีความรู้ความสามารถในการสร้างผลักดันเชิงสร้างสรรค์ส่งต่อไปยังกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพและสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพทั้งในส่วนของการดำเนินการด้านหลักสูตร

กระบวนการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพและเด็กปฐมวัยมีศักยภาพในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นการสร้างสถานศึกษาและเด็กดีสู่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนรวม 30,491 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหา ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งเขต 6 เขตภูมิศาสตร์ ใช้ตารางหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจใน

ประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความเชื่อมั่น 95 % ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % ได้กลุ่มตัวอย่าง และนำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

2. กำหนดจังหวัดตามเขตภูมิศาสตร์ 6 เขตภูมิศาสตร์
3. กำหนดสัดส่วนของสถานศึกษาในแต่ละจังหวัดโดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์ จังหวัดใดมีประชากรมากจะกำหนดสัดส่วนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาก
4. นำกลุ่มตัวอย่างมาทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก ในงานวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) ที่ผู้วิจัยสร้างเอง เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพปัญหาของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน ที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็นที่ยอมรับในเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับร่าง ที่ 1

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) ได้แก่ การนำผลของการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา่ ตามกรอบแนวคิดของสุมังค์ จันทวานิช (สุมังค์ จันทวานิช, 2540)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis)

ตามมาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน คือ 1) ความเป็นประโยชน์ 2) ความเป็นไปได้ 3) ความเหมาะสม 4) ความถูกต้อง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ 5 ด้าน มีสภาพปัญหาตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านความยืดหยุ่น 1) ภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์แสดงออกถึงความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินงานค่อนข้างน้อย 2) ผู้นำมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดไปในทางความคิดเพียงแต่ของตนเอง ไม่กล้ายอมรับในการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ในปัจจุบัน 3) ความสามารถทางความคิดใหม่ ๆ อย่างอิสระไม่อยู่ภายใต้แนวคิดหรือกฎเกณฑ์เดิมผู้นำขาดการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็วและหลากหลาย

1.2 ด้านจินตนาการ 1) การแสดงออกถึงการสร้างภาพความคิดที่มีเป้าหมายชัดเจนมีการไตร่ตรองทางความคิดนำไปสู่การตัดสินใจและชอบความท้าทายในการทำงานยังเป็นปัญหาต่อการดำเนินงาน 2) จินตนาการของภาวะผู้นำควรสร้างภาพความคิดที่มีเป้าหมายชัดเจน 3) การไตร่ตรองทางความคิดของผู้นำไปสู่การตัดสินใจเป็นสิ่งที่นำพาการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจน

1.3 ด้านความสามารถทางสติปัญญาหรือเชาว์ปัญญา 1) การแสดงออกถึงการใช้ศักยภาพของพลังสมองในการวิเคราะห์ และใช้ศักยภาพของพลังสมองในการวิเคราะห์และพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างถูกต้อง 2) นำวิธีการปฏิบัติด้านการความคิดสร้างสรรค์นำมาใช้ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างสร้างสรรค์ 3) ปฏิบัติการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างสร้างสรรค์อย่างเป็นลำดับขั้น

1.4 ด้านการแก้ปัญหาสร้างสรรค์ 1) มีการแสดงออกถึงกลยุทธ์ทางความคิดในการสร้างกระบวนการหาทางเลือกที่หลากหลาย 2) มีแบบอย่างในการปฏิบัติงานอย่างละเอียดซับซ้อนก่อนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจใช้ในการแก้ปัญหาที่ยุ่ยาก

1.5 ด้านวิสัยทัศน์ 1) พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การวิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอกองค์การ โดยขาดการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย 3) ผู้นำควรมีทักษะในการสื่อสาร การแสดงออกถึงการโน้มน้าวใจให้หรือกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์ 4) ผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างอนาคตผ่านวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคิดนอกกรอบในการทำงาน และสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ได้ 5) ผู้นำควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์กระตุ้นการทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ

2. พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 หลักการของภาวะผู้นำ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ตามลำดับ

2.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านเป็นไปได้ เรียงตามลำดับ

2.3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการ
ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับ
ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้าน
เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด
รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงตามลำดับ

2.4 การนำรูปแบบไปใช้ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์
ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่
ในระดับมากที่สุด รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความ
เป็นไปได้ ตามลำดับ

2.5 เจือนไขของการนำรูปแบบไปใช้ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิด
สร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้าน
ความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้าน
ความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ตามลำดับ

3. ผลการวิจัยจากการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์
ตามหลักโยนิโสมนสิการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับบริหาร
สถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

3.1 หลักการของภาวะผู้นำ

3.1.1 การเรียนรู้แบบทีม เป็นการบริหารโดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำ โดยผู้นำควรมี
ทักษะการคิดอย่างหวังผลและได้รับการร่วมมือ ร่วมใจ ในการแก้ปัญหา และอยู่บนพื้นฐานของ
การไว้วางใจต่อกัน ผู้นำมีหน้าที่ช่วยให้ผู้ตามมีความกล้าต่อการปฏิบัติสิ่งใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา

3.1.2 การบริหารการเปลี่ยนแปลงตามหลักโยนิโสมนสิการ สำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษาปฐมวัย ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติและมีความเข้าใจในการบริหารด้านการศึกษา
ปฐมวัย และยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายขององค์กรและตามหลักการศึกษาไทยใน
ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.1.3 การเป็นผู้นำแบบสร้างสรรค์ ต้องมีความสามารถสูงในการปฏิบัติและแบ่งชี้ถึงสาระ หลักการการสำคัญของภารกิจที่อยู่ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่ไม่แน่นอน มีการเรียนรู้บทบาทการบริหารความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ กล้าตัดสินใจจุดประกายความคิดและแรงบันดาลใจ ขับเคลื่อนไปด้วยองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านความยืดหยุ่น ด้านจินตนาการ ด้านความสามารถทางสติปัญญาหรือเชาว์ปัญญา ด้านการแก้ปัญหาสร้างสรรค์ และด้านวิสัยทัศน์ ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันของการเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลง โดยมีการไต่ตรองทางความคิดนำไปสู่การตัดสินใจในการหาทางเลือกหลายแบบอย่างในการดำเนินงาน

3.1.4 การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่บรรลุตามปรัชญา วิสัยทัศน์ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรปฐมวัยปี พ.ศ. 2561

3.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์

3.2.1 เพื่อให้ผู้นำมีวิสัยทัศน์ความคิดก้าวหน้า มีหลักการ มีเหตุผล และรู้จักการยอมรับเปลี่ยนแปลง

3.2.2 เพื่อเสริมสร้างให้ผู้นำมีการจัดระบบความคิด โดยแบ่งกลุ่มการทำงานเป็นทีม เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์อย่างหลากหลาย

3.2.3 เพื่อให้รู้จักการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และกล้าคิดนอกกรอบสร้างสรรค์ผลงานและวิธีการใหม่อย่างเป็นระบบ

3.2.4 เพื่อให้ผู้นำมีหลักการบริหารอย่างยุติธรรมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3.3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบ ของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ 2) ขั้นตอนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 3) ลักษณะพฤติกรรมบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ 4) หลักพุทธธรรมตามหลักโยนิโสมนสิการ 5) โครงการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์

3.4 หลักโยนิโสมนสิการ โยนิโสมนสิการ เป็นการคิดที่อาศัยกระบวนการทางปัญญาหรือการทำงานของสมองในระดับสูงเช่นเดียวกับการคิดวิเคราะห์ โยนิโสมนสิการเป็น

การคิดตามหลักพุทธธรรม ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ ใช้สติสัมปชัญญะเข้ามาร่วมทำงานกับปัญญาในกระบวนการคิด ทำให้กระบวนการคิดไม่ตกอยู่ที่อำนาจของอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการ หรือความอยากในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งรู้จักกันในชื่อของอวิชชา (ความโง่) และตัณหา (ความอยาก) โดยปกติสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอำนาจหรืออิทธิพลครอบงำความคิดของบุคคลอยู่ โดยที่บุคคลไม่รู้ตัว โยนิโสมนสิการจะทำให้กระบวนการคิดมีความบริสุทธิ์ ถูกต้อง เทียบตรง สมบูรณ์ ทำให้บุคคลสามารถเข้าใจชีวิต เข้าใจโลกได้อย่างแท้จริง สามารถกำหนดท่าทีและการปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทั้ง 10 วิธี อธิบายรายละเอียดในหนังสือพุทธธรรม ซึ่งสามารถสรุปมาเสนอเพื่อให้เห็นหลักการคิดก่อนที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในระบบการเรียนการสอนปัจจุบันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะ ส่วนประกอบ 3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ 4) วิธีคิดแบบอริยสัจ 5) วิธีคิดแบบอรรถสัมพันธ์ 6) วิธีการคิดแบบคุณโทษและทางออก เป็นการคิดแบบสองด้านหรือทวิลักษณ์ 7) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม 8) วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม 9) วิธีคิดแบบมีปัจจุบันธรรมเป็นอารมณ์ 10) วิธีคิดแบบวิภาษวาท

3.5 โครงการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการ 10 วิธีคิด ได้แก่

3.5.1 โครงการบอกเล่า แก์สปี (Talk of Story) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ดูภาพ เล่าเรื่อง” 2) กิจกรรมที่ 2 “ภาษาพาที”

3.5.2 โครงการสามัคคี คือ พลัง (Power of Team) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “กระดามหัตศจารย์” 2) กิจกรรมที่ 2 “สิ่งประดิษฐ์เพื่อปัญญา”

3.5.3 โครงการขยับกาย สบายชีวา (Movement of Life) มีกิจกรรมการพัฒนา 1 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ห่วงวิเศษ”

3.5.4 โครงการปัญญาสร้างความสุข (Relax Thinking) มีกิจกรรมการพัฒนา 1 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ปลูกปัญญา”

3.5.5 โครงการศิลปะปั้นแต่ง (World of Art) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ปั้นดิน เป็นดาว” 2) กิจกรรมที่ 2 “ขยะเหลือศูนย์”

3.5.6 โครงการมองโลกกว้างเสริมปัญญา (Vision of Knowledge) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “คิดดี ทำดี” 2) กิจกรรมที่ 2 “ลมเพ ลมพัด”

3.5.7 โครงการตัวฉันเป็นของฉัน (Body to Myself) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “รู้เขา รู้เรา” 2) กิจกรรมที่ 2 “ร้อยเรียงเพียบพร้อม”

3.5.8 โครงการคุณธรรมสร้างรอยยิ้ม (Moral of Smile) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ธรรมะอารมณ์ดี” 2) กิจกรรมที่ 2 “ลมหายใจ”

3.5.9 โครงการทำดีเพื่อพ่อ (Good for Dad) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ตามรอยพ่อ” 2) กิจกรรมที่ 2 “พลังแห่งความยิ่งใหญ่”

3.5.10 โครงการมิตรภาพของหัวใจ (Friendship Of Mini heart) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “วาจาเสนาะ เพราะคิดดี” 2) กิจกรรมที่ 2 “ความจริงของชีวิต”

อภิปรายผล

จากข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในเชิงลึกแบบสอบถาม พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในภาพรวม ว่าสภาพปัญหาการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย พบว่าผู้นำที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารในสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ กับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีคุณธรรม จริยธรรม มนุษย์สัมพันธ์ และบุคลิกที่ดีพร้อมทั้งมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กร รวมถึงนำหลักธรรมมาบูรณาการในการบริหารการศึกษา ผู้นำต้องได้รับโอกาสในการบริหารอย่างเต็มที่ภายใต้นโยบายและวิสัยทัศน์ขององค์กร

จากการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ควรได้นำองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ที่ประกอบไปด้วย 1) ด้านความยืดหยุ่น 2) ด้านจินตนาการ 3) ด้านความสามารถทางปัญญา 4) ด้านการแก้ปัญหา 5) ด้านวิสัยทัศน์ มาเชื่อมโยงในการดำเนินงานขององค์กรที่ยอมรับการปรับเปลี่ยนสถานการณ์ ต่าง ๆ โดยภารกิจของภาวะผู้นำจึงขึ้นอยู่กับทั้งลักษณะของผู้ตามและสถานการณ์ในขณะที่ดำเนินอยู่ ในโลกที่มีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว

สถานการณ์ที่เกิดปัญหาแตกต่างกัน ผู้นำที่ดีจะต้องมีความยืดหยุ่นและมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในธรรมชาติของมนุษย์ และสามารถดึงศักยภาพของบุคคลและในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้พบว่าการวิจัยได้มีความสอดคล้องกับ การวิจัยของ นเรศ บุญช่วย การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และสร้างคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และองค์ประกอบทั้ง 8 ตัว ได้แก่ 1) การมีความเป็นผู้นำ 2) การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม 3) การทำงานเป็นทีม 4) การมีทัศนคติด้านบวก 5) การมีความสามารถในการปรับตัว 6) การมีความรู้และความสามารถทางเชี่ยวชาญ 7) การมีบุคลิกภาพที่ดีและ 8) การมีความสามารถในการสื่อสาร (นเรศ บุญช่วย, 2556) จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชน ในการวิจัยครั้งนี้ยังได้นำองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์และได้นำมาศึกษานำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ โดยนำมาขับเคลื่อนและนำมาจัดทำเป็นโครงการพัฒนาเป็นคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการ และนำหลักธรรมเป็นส่วนร่วมในการพัฒนาทางด้านการคิด มีองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ที่มีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การมีความเป็นผู้นำ 2) การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม 3) การทำงานเป็นทีม 4) การมีทัศนคติด้านบวก 5) การมีความสามารถในการปรับตัว 6) การมีความรู้และความสามารถทางเชี่ยวชาญ 7) การมีบุคลิกภาพที่ดีและ 8) การมีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 5 คน พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองอนาคตออก มีความรู้รอบด้าน มีจินตนาการ มีความเป็นไปได้อีก และแก้ปัญหาจากสิ่งต่าง ๆ ที่ใกล้ตัว มองเห็นโอกาสการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยได้พบว่าการวิจัยของ ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ข้อมูลวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ความมีจินตนาการ ความยืดหยุ่น และความมีวิสัยทัศน์ (ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง, 2559)

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) หลักการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ 2) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ 3) กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ 4) การนำรูปแบบไปใช้ 5) เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องในบางประเด็นกับ พิเชษฐ์ โพธิ์ภักดิ์ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบมี 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างและสาระสำคัญ 3) การนำไปสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ (พิเชษฐ์ โพธิ์ภักดิ์, 2553)

การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบรูปแบบด้วยการแจกแบบสอบถาม นำมาปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอรูปแบบ จากการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า รูปแบบพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ ตามหลักไตรสิกขา สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสม ปฏิบัติตามได้ โดยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ หรือครูอื่น ๆ ผ่าน โครงการ กิจกรรม ที่นำหลักไตรสิกขา มาบูรณาการกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

สรุป

ผู้วิจัยได้เสนอองค์ความรู้ใหม่จากผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Semantic Model) โดยมี โครงการพัฒนาพัฒนภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ อธิบายได้ว่ารูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Semantic Model) มีหลักโยนิโสมนสิการ 10 วิธีคิด เชื่อมโยงกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ในการจัดโครงการพัฒนภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการ 10 วิธีคิด 10 โครงการ ดังนี้

1. โครงการบอกเล่า แก้อธิบาย (Talk of Story) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้
1) กิจกรรมที่ 1 “ดูภาพ เล่าเรื่อง” 2) กิจกรรมที่ 2 “ภาษาพาที”
2. โครงการสามัคคี คือพลัง (Power of Team) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม
ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “กระดาดมหัศจรรย์” 2) กิจกรรมที่ 2 “สิ่งประดิษฐ์เพื่อปัญญา”
3. โครงการขยับกาย สบายชีวา (Movement of Life) มีกิจกรรมการพัฒนา
1 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ห่วงวิเศษ”
4. โครงการปัญญาสร้างความสุข (Relax Thinking) มีกิจกรรมการพัฒนา 1 กิจกรรม
ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ปลูกปัญญา”
5. โครงการศิลปะปั้นแต่ง (World of Art) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้
1) กิจกรรมที่ 1 “ปั้นดิน เป็นดาว” 2) กิจกรรมที่ 2 “ขยะเหลือศูนย์”
6. โครงการมองโลกกว้างเสริมปัญญา (Vision of Knowledge) มีกิจกรรมการพัฒนา
2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “คิดดี ทำดี” 2) กิจกรรมที่ 2 “ลมเพ ลมพัด”
7. โครงการตัวฉันเป็นของฉัน (Body to Myself) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม
ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “รู้เขา รู้เรา” 2) กิจกรรมที่ 2 “ร้อยเรียงเพียบพร้อม”
8. โครงการคุณธรรมสร้างรอยยิ้ม (Moral of Smile) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม
ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “ธรรมะอารมณ์ดี” 2) กิจกรรมที่ 2 “ลมหายใจ”
9. โครงการทำดีเพื่อพ่อ (Good for Dad) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้
1) กิจกรรมที่ 1 “ตามรอยพ่อ” 2) กิจกรรมที่ 2 “พลังแห่งความยิ่งใหญ่”

10. โครงการมิตรภาพของหัวใจ (Friendship Of Mini heart) มีกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ 1 “วาจาเสนาะ เพราะคิดดี” 2) กิจกรรมที่ 2 “ความจริงของชีวิต”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

- 1.1 การพัฒนาผู้บริหารในสถานศึกษาปฐมวัย ให้ปฏิบัติตามนโยบายขององค์กร
- 1.2 ต้องการพัฒนาผู้บริหาร ครู ให้ความคิดและทักษะการระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยที่ได้จัดการเข้าร่วมการอบรมและการพัฒนาบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะด้านการนำไปปฏิบัติ

- 2.1 ให้ผู้บริหารในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดรูปแบบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
- 2.2 เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำไปดำเนินการจัดทำโครงการ กิจกรรม
- 2.3 มีทัศนคติที่เกี่ยวกับการการคิดสร้างสรรค์ที่เปลี่ยนแปลงไป ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเหตุการณ์ในปัจจุบัน และสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งโครงการกิจกรรมที่ได้เสนอไว้ในงานวิจัยครั้งนี้มีหลายโครงการ หลายกิจกรรม ในสถานศึกษาปฐมวัย

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ในอีกหลายรูปแบบไปใช้ เพื่อความเหมาะสมแต่ละบริบท หรือนำมาบูรณาการจนเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อผู้บริหาร ครู องค์กร ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
- 3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยต่อไปโดยการพัฒนาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นเป็นรายด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับทุกคน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตศรีลำนาง.
- นเรศ บุญช่วย. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2542). พุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิเชษฐ์ โพธิ์ภักดี. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สุพล วัณสินธุ์. (2545). การบริหารโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทย. วารสารวิชาการ, 5(6), 29-33.

- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2530). การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพมหานคร: โอ
เดียนสโตร์.
- อรรณพ พงษ์วาท. (2540). ผู้บริหารกับการพัฒนาศึกษา อะไร ทำไม อย่างไร. เชียงใหม่: คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.